

ALMANYA'DA 2022 CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ

M. ERKUT AYVAZ

SETA | PERSPEKTİF

ŞUBAT 2022 · SAYI 324

- Almanya'da cumhurbaşkanı nasıl bir konuma sahiptir?
- Federal cumhurbaşkanının seçim prosedürleri nelerdir?
- 13 Şubat 2022 cumhurbaşkanı seçimindeki adaylar kimler ve partiler kimi destekliyor?

GİRİŞ

Almanya'da 13 Şubat 2022'de on yedinci cumhurbaşkanı seçimi gerçekleştirilecektir. Mart 2017'den bu yana görevde bulunan on ikinci Federal Cumhurbaşkanı (Bundespräsident) Frank-Walter Steinmeier ikinci dönem için adaylığını Mayıs 2021'de açıklamıştı. Gelinen aşamada ise 8 Aralık 2021'de göreve başlayan yeni Federal Hükümette yer alan Almanya Sosyal Demokrat Partisi (SPD), Yeşiller ve Hür Demokratlar (FDP) Steinmeier'i destekleme kararı almıştır. Bu perspektifte Almanya'da cumhurbaşkanının konumu ve nasıl seçildiği ele alınırken 13 Şubat'ta gerçekleştirilecek seçimde cumhurbaşkanı adaylarının kimler olacağına dair bilgiler de paylaşılmaktadır.

CUMHURBAŞKANININ KONUMU

Almanya'da yürütme erki Federal Hükümetin yanı sıra federal cumhurbaşkanından oluşsa da¹ cumhurbaşkanının hiçbir erke dahil edilemeyeceği ileri sürülmek-

tedir.² Siyasi olarak sorumsuz bir konumdaki federal cumhurbaşkanı devletin başıdır. Cumhurbaşkanına, Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası'nı (Grundgesetz) koruma, ülkeyi içeride ve dışarıda temsil etmenin yanı sıra Almanya'yı bir bütün olarak birleştirme görevi atfedilmektedir.³

Genel olarak Alman hükümet sistemi ve yürütme erki içerisinde Federal Hükümetin –ve federal şansölyenin/başbakanın– güçlü konumu öne çıkarken spesifik durumlarda ise cumhurbaşkanının önem kazandığı söylenebilir. Örneğin Federal Meclis tarafından bir şansölyenin seçilememesi durumunda cumhurbaşkanının Meclisi feshetme yetkisi gündeme gelebilmektedir (Almanya Anayasası, md. 63/4 ve 68).⁴

1 "Bundespräsident", Deutscher Bundestag, <https://www.bundestag.de/services/glossar/glossar/B/bundespraes-245354>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

2 "Verfassungsrechtliche Grundlagen", Der Bundespräsident, <https://www.bundespraesident.de/DE/Amt-und-Aufgaben/Verfassungsrechtliche-Grundlagen/verfassungsrechtliche-grundlagen-node.html>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

3 "Wahl des Bundespräsidenten 2022", Landeszentrale für politische Bildung BW, (Ocak 2022), <https://www.lpb-bw.de/wahl-des-bundespraesidenten-2022#c82196>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

4 "Zusammenwirken der Verfassungsorgane", Der Bundespräsident, <https://www.bundespraesident.de/DE/Amt-und-Aufgaben/Verfassungsrechtliche-Grundlagen/Zusammenwirken-der-Verfassungsorgane/zusammenwirken-der-verfassungsorgane-node.html> (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

M. ERKUT AYVAZ

Erlangen-Nürnberg Üniversitesi (Almanya) Siyaset Bilimi ve Kamu Hukuku bölümlerinden 2011'de mezun oldu. DAAD bursu ile Duke University (ABD) Siyaset Bilimi departmanında 2012-2013 arası eğitim aldı. ABD dönüşü 2014'te Erlangen-Nürnberg Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde master tezini bitirmesini müteakip mezun oldu. Çeşitli ulusal gazetelerde yayımlanmış yazıları bulunan Ayvaz Otto-Friedrich-Universität Bamberg'te (Almanya) doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

1949'da kurulan Federal Almanya Cumhuriyeti'nde cumhurbaşkanının yetkileri Weimar Cumhuriyeti dönemindeki (1918-1933) olumsuz tecrübelerden kaynaklı olarak ciddi ölçüde sınırlandırılmıştır. Buna rağmen temsil görevinin yanı sıra bilhassa belli durumlarda önemli yetkileri de söz konusudur. Cumhurbaşkanının uluslararası anlaşmaları imzalama yetkisi bulunmakla birlikte Anayasa'da belirlenen kararlarının geçerli olabilmesi için federal şansölye veya ilgili federal bakanların imzaları gerekmektedir. Böylelikle cumhurbaşkanının kararlarına ilişkin siyasi parlamenter sorumluluk şansölye veya ilgili bakanlar tarafından üstlenilmektedir (Alman Anayasası, md. 58).⁵

Cumhurbaşkanının öne çıkan diğer dikkate değer yetkileri şunlardır:⁶

- Federal Meclise şansölye seçilmek üzere öneride bulunulması (Almanya Anayasası, md. 63)
- Federal Mecliste seçilen şansölyenin (md. 67) ve şansölye tarafından önerilen federal bakanların (md. 64) atanmaları ve görevden alınmaları
- Yeni bir şansölyenin üçüncü turda seçilememesi ve cumhurbaşkanının şansölye atamaması sonrası Federal Meclisi fesih yetkisi (Almanya Anayasası, md. 63/4 ve md. 68)
- Federal yargıçların, federal memurların, subayların ve astsubayların atanmaları ve görevden alınmaları (Alman Anayasası, md. 60/1)
- Federal devlet adına af yetkisi (Almanya Anayasası, md. 60/2)
- Federal yasaların imzalanması ve yayımlanması (Almanya Anayasası, md. 82).

Cumhurbaşkanı kendisinden imzalanması istenilen yasaların şekli ve –genel kabule göre– esas itibarıyla Anayasa'ya uygunluğunu kontrol ettirebilmektedir. Burada kastedilen Federal Anayasa Mahkemesi değil-

5 Horst Pötzsch, "Bundespräsident", Bundeszentrale für politische Bildung, 15 Aralık 2009, <https://www.bpb.de/politik/grundfragen/deutsche-demokratie/39360/bundespraesident?p=all>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

6 "Verfassungsrechtliche Grundlagen".

dir. Cumhurbaşkanı yapılan değerlendirme sonucuna göre ve Anayasa'ya uygun bulunduğu takdirde ilgili yasal düzenlemeyi imzalayabilir, uygun bulmadığı takdirde ise imzalamayabilir. Yasal düzenlemeyi imzalamadığı takdirde ise yasa yürürlüğe girmemektedir.⁷ Böyle bir ihtimal karşısında siyasi konumdaki yasa koyucularının önünde yasayı (Anayasa'ya uygun bir şekilde) yeniden hazırlamak veya Federal Anayasa Mahkemesine başvurarak yasal düzenlemenin geçerliliğini teyit ettirmek gibi opsiyonlar yer almaktadır.⁸

Almanya Anayasası'nın 55. maddesinde cumhurbaşkanlığı ile bağdaşmayan (örneğin cumhurbaşkanının herhangi bir hükümette yer almasını yasaklayan) hususlar yer almaktadır. Ancak ilgili maddede siyasi parti üyeliğinin sonlandırılmasının gerekliliği veya partiler üstü hareket edilmesinden bahsedilmemektedir. Bu nedenle cumhurbaşkanının siyaseten nötr olması gerektiği yönünde anayasal bir gereklilik bulunmamaktadır. Ancak geleneksel olarak cumhurbaşkanları görev süreleri boyunca siyasi parti üyeliklerini⁹ dondurmuştur.¹⁰

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ

Almanya'da federal cumhurbaşkanı, Federal Kongre (Bundesversammlung) tarafından seçilmektedir. Federal Kongre 26 Eylül 2021'deki son genel seçimde oluşan Federal Meclis üyeleri (736 federal milletvekili) ile aynı oranda Almanya'daki on altı eyalet meclisi tarafından belirlenen temsilcilerden ve böylelikle toplamda 1.472 temsilciden oluşmaktadır. 2017'de bu sayı 1.260 ile sınırlıydı. Eyalet meclisleri tarafından belirlenen temsilciler genellikle eyalet meclisi millet-

7 Detay için bkz. "Das Prüfungsrecht des Bundespräsidenten in der Praxis", Wissenschaftliche Dienste – Deutscher Bundestag, (2020), <https://www.bundestag.de/resource/blob/817824/b8c8bb9b87e00a9c71aa9691cc3077a2/WD-3-257-20-pdf-data.pdf>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

8 "Amtliche Funktionen", Der Bundespräsident, <https://www.bundespraesident.de/DE/Amt-und-Aufgaben/Wirken-im-Inland/Amtliche-Funktionen/amtliche-funktionen-node.html>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

9 Joachim Gauck (2012-2017) hariç tüm cumhurbaşkanları siyasi parti üyesiydi (6'sı CDU, 3'ü SPD, 2'si FDP üyesi).

10 "Ist der Bundespräsident Mitglied einer Partei?", Der Bundespräsident, <https://www.bundespraesident.de/DE/Service/Fragen-und-Antworten/fragen-und-antworten-node.html#doc1894320bodyText4>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

vekilleri, yerel siyasetçiler ve hatta toplumda öne çıkan kişilerden de oluşabilmektedir.¹¹

Federal Kongre beş yılda bir sadece cumhurbaşkanını seçmek amacıyla toplanan ve Anayasa'nın 54. maddesine göre daimi olmayan anayasal bir organdır. Almanya'da cumhurbaşkanı doğrudan halkoyu ile seçilmezken zaman zaman bu uygulamanın değiştirilmesi de gündeme gelmiş (örneğin anketlere göre toplumun büyük çoğunluğu bu yönde bir tercih ortaya koymuş)¹² ancak siyasetten destek görmemiştir.¹³ Özellikle siyasi çevrelerde bu yönde olası bir değişiklik gündeme gelmezken geçmişteki (Weimar Cumhuriyeti dönemindeki) olumsuz tecrübeler de işaret edenler olmuştur. Kıyas olarak anayasası esasen yarı başkanlık sistemi şeklinde tasarlandığı kabul edilen ancak uygulamada Almanya gibi parlamenter bir sistemi esas alan Avusturya'da ise federal cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçilmektedir.

Kırk yaşını dolduran her Alman vatandaşı cumhurbaşkanı seçilebilirken yalnızca Federal Kongre üyelerinin bir kimseyi cumhurbaşkanı adayı gösterme yetkisi bulunmaktadır.¹⁴ Genelde ise siyasi partiler veya koalisyonlar bir cumhurbaşkanı adayı göstermektedir.

Federal Kongrede gerçekleşen oylamada birinci veya ikinci turda salt çoğunluğu sağlayan aday cumhurbaşkanı seçilebilmektedir. Bu sayının 13 Şubat'taki cumhurbaşkanı seçiminde 737 olması gerekmektedir. Şayet ilk iki turda bu gerçekleşmezse üçüncü turda en çok oyu alan aday cumhurbaşkanı seçilmektedir.

1949'dan bu yana (2017'de seçilen mevcut Federal Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier dahil) toplamda on iki cumhurbaşkanı göreve gelmiştir. Beş yıllık görev süresi bulunan cumhurbaşkanı art arda

gerçekleşen seçimlerde bir kez daha seçilebilmektedir. 1949'dan bu yana toplamda dört cumhurbaşkanı (Theodor Heuss [1949-1959], Heinrich Lübke [1959-1969], Richard von Weizsäcker [1984-1994] ve Horst Köhler [2004-2010]) görev süresinin bitimi sonrasında bir kez daha cumhurbaşkanı seçilmiştir. Bunlardan Lübke ve Köhler ikinci dönemleri bitmeden görevlerinden ayrılmıştır.¹⁵ Mevcut Cumhurbaşkanı Steinmeier de ikinci bir dönem için yeniden aday olmuştur. Cumhurbaşkanının görevden alınması için ise –ki bugüne kadar böyle bir adım atılmamıştır– Federal Anayasa Mahkemesine Anayasa'nın veya federal yasaların ihlal edildiği gerekçesiyle dava açılabilir (Almanya Anayasası, md. 61).

CUMHURBAŞKANI ADAYLARI

13 Şubat'taki cumhurbaşkanı seçiminde dört aday bulunmaktadır.¹⁶ Federal Hükümette yer alan üç parti ve ana muhalefet konumundaki Hristiyan Birlik Partileri (CDU/CSU) mevcut Cumhurbaşkanı Steinmeier'i ikinci dönem adaylığında da destekleyecektir. Bu sebeple sonucun şimdiden Steinmeier lehine olacağına kesin gözüyle bakılmaktadır.

Esasen 26 Eylül 2021'de gerçekleşen Federal Meclis seçimleri ve 8 Aralık'ta "trafik lambası koalisyonu" nun¹⁷ kurulması sonrasında cumhurbaşkanı seçiminde partilerin kimi aday göstereceği meselesi öne çıkmıştır. Federal Meclis başkanlığına 26 Ekim'de SPD'li bir kadın siyasetçinin seçilmesi¹⁸ sonrası cumhurbaşkanı görevine de 1949'dan bu yana ilk kez bir kadın siyasetçinin seçilmesi ihtimalleri üzerinde de durulmuştur.¹⁹ Diğer yandan Mart 2017'den itibaren görevini sürdüren mevcut Cumhurbaşkanı Steinmeier'in 28 Mayıs 2021'de ikinci bir dönem için aday-

11 Horst Pötzsch, "Bundespräsident", Bundeszentrale für politische Bildung, 15 Aralık 2009, <https://www.bpb.de/politik/grundfragen/deutsche-demokratie/39360/bundespraesident?p=all>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022); ayrıca bkz. "Özlem Türeci Almanya'da Cumhurbaşkanını Seçecek", DW Türkçe, 15 Aralık 2021.

12 "Umfrage: Große Mehrheit für Direktwahl des Bundespräsidenten", sueddeutsche.de, 7 Şubat 2017.

13 "Verfassung: Köhler wirbt für Direktwahl des Bundespräsidenten", faz.net, 25 Haziran 2007; "Direktwahl des Bundespräsidenten: Kaum Unterstützung für Köhler-Vorschläge", spiegel.de, 25 Mayıs 2009.

14 "Die Wahl des Bundespräsidenten", Deutscher Bundestag, <https://www.bundestag.de/bundesversammlung>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

15 "Die deutschen Bundespräsidenten", Bundeszentrale für politische Bildung, 30 Ekim 2018, <https://www.bpb.de/politik/hintergrund-aktuell/69088/deutsche-bundespraesidenten>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

16 7 Şubat 2022'ye kadar yapılan adaylık açıklamaları baz alınmıştır.

17 Koalisyon hükümetinde yer alan üç partinin renkleri sebebiyle kamuoyunda "trafik lambası koalisyonu" tanımlaması kullanılmaktadır.

18 "Almanya'da Federal Meclis Başkanı SPD'li Bärbel Bas Oldu", TRT Haber, 26 Ekim 2021.

19 "Konkurrenz für Steinmeier? – Wüst spricht sich für Bundespräsidentin aus", zdf.de, 4 Aralık 2021.

lığını açıkladığı²⁰ ve böylelikle –2017’den bu yana üyeliğini dondurduğu partisi– SPD’nin de desteğini aldığı bilinmektedir. Yeni hükümetin 8 Aralık’ta göreve başlamasını müteakip FDP de²¹ Steinmeier’i ikinci bir dönem için destekleyeceğini açıklamış ve gözler son olarak koalisyonun ikinci büyük ortağı olan Yeşiller’e çevrilmiştir. Yeşiller’in başlangıçta bir kararsızlık süreci yaşadığına şahit olunurken bir kadın adayın cumhurbaşkanı seçilmesi ihtimali üzerinde duranlar da olmuştur. Bu süreçte bazı isimler kamuoyunda öne çıkarılmasına rağmen Yeşiller de son olarak Ocak’ın ilk günlerinde mevcut cumhurbaşkanını destekleme kararı almıştır.²²

Steinmeier 2017’de SPD ile birlikte dönemin Büyük Koalisyon hükümetinin önemli ortağı olan CDU/CSU tarafından cumhurbaşkanı adayı gösterilmiş, FDP ve Yeşiller’in de desteğini almıştır. Geline aşamada ise Birlik partileri ana muhalefet konumuna geçmesine rağmen Yeşiller’den sonra Birlik partileri de Steinmeier’i yine destekleyeceklerini 5 Ocak’ta kamuoyuna duyurmuştur.²³ Esasen CDU/CSU’nun Steinmeier dışında birini aday gösterse de başarılı olma şansı mümkün görünmemektedir. Yeşiller’in olası bir kadın cumhurbaşkanı adayı ile öne çıkmayı tercih etmemeleri CDU/CSU’nun da tercihini netleştirmiştir. Böylelikle CDU/CSU 2017’de dahil oldukları Büyük Koalisyon tarafından seçilen Steinmeier’i bu kez “devamlılık” gerekçesiyle destekleme kararı almıştır.²⁴

Steinmeier geçmişte (SPD’li) eski Şansölye Gerhard Schröder’in yanında önemli siyasi görevler üstlenmiştir. Örneğin Schröder’in federal şansölyelik döneminde 1999’da Şansölyelik Dairesi başkanlığını

yürütmüştür.²⁵ Dönemin CDU Genel Başkanı Angela Merkel liderliğindeki ilk Büyük Koalisyon hükümetinde ise (2005-2009) dışişleri bakanı görevini yürüten Steinmeier 2009-2013 arasında SPD’nin Federal Meclis grup başkanlığı ve böylelikle ana muhalefet liderliği görevinde bulunmuştur. Merkel liderliğindeki ikinci Büyük Koalisyon hükümetinde ise 2013’ten Ocak 2017’ye kadar bir kez daha dışişleri bakanı görevini üstlenen Steinmeier daha sonra Büyük Koalisyon tarafından federal cumhurbaşkanı adayı gösterilmiştir.²⁶ 12 Şubat 2017’de Federal Kongrede gerçekleşen cumhurbaşkanı seçiminde Steinmeier ilk turda 1.260 oyu 931’ini (yüzde 73,9) SPD ve CDU/CSU’nun yanı sıra FDP ve Yeşiller’in desteğiyle almıştır. 19 Mart 2017’de görevine başlayan²⁷ Steinmeier ikinci bir dönem için adaylığını ise Mayıs 2021’de kamuoyu ile paylaşmıştır. Güncel bir ankette Cumhurbaşkanı Steinmeier’in çalışmalarından memnun olanların oranının yüzde 37, çok memnun olanların oranının ise yüzde 31 olduğu ileri sürülmüştür.²⁸

Diğer yandan CDU/CSU’da ise ilginç bir süreç yaşanmış ve aşırı sağcı Almanya için Alternatif (AfD) partisi, CDU’lu bir siyasetçi olan ekonomist ve yazar Max Otte’yi cumhurbaşkanı adayı göstermiştir. AfD, cumhurbaşkanı seçimine yönelik mevcut iki sol adaya karşı “merkezi temsil eden birini aday gösterdiğini” ileri sürerken Otte ise ciddi olduğunu ve bunu bir provokasyon olarak görmediğini belirtmiştir.²⁹ Otte 1991’den bu yana CDU üyesi olmakla birlikte 2021’de CDU ile resmi bir bağı olmayan ancak CDU’nun değerlerini temsil ettiği ileri sürülen “Değerler Birliği” (Werteunion) isimli tartışmalı derneğin başkanlığını üstlenmiştir. Otte’nin geçmiş yıllarda AfD’ye yakınlığı olduğu ileri sürülen bir dü-

20 “Frank-Walter Steinmeier kandidiert für zweite Amtszeit”, zeit.de, 28 Mayıs 2021.

21 “FDP: Steinmeier soll Bundespräsident bleiben”, zdf.de, 22 Aralık 2021.

22 “Bundespräsidenten-Wahl: Grüne unterstützen zweite Steinmeier-Amtszeit”, tagesschau.de, 4 Ocak 2022.

23 “CDU und CSU unterstützen Frank-Walter Steinmeier”, CDU, 5 Ocak 2022, <https://www.cdu.de/artikel/cdu-und-csu-unterstuetzen-kandidatur-frank-walter-steinmeiers>, (Erişim tarihi: 5 Ocak 2022).

24 Sabine Henkel, “Unterstützung für Steinmeier: Warum die Union nicht um Bellevue kämpft”, tagesschau.de, 5 Ocak 2022.

25 “Bundespräsident Frank-Walter Steinmeier”, Der Bundespräsident, <https://www.bundespraesident.de/DE/Bundespraesident/Persoenliches/persoenliches-node.html>, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2022).

26 “Wahl des Bundespräsidenten 2022”.

27 “Bundespräsident Steinmeier ist im Amt”, DW, 19 Mart 2017.

28 “Infografik: Die Ergebnisse des DeutschlandTrends vom 3. Februar 2022”, tagesschau.de, 3 Şubat 2022.

29 “Trotz Warnungen der CDU: Otte nimmt AfD-Nominierung an”, tagesschau.de, 25 Ocak 2022.

şünce kuruluşu ile teması olduğu da kamuoyunda yer almıştır.³⁰

Her ne kadar aşırı sağcı AfD'de Otte'nin cumhurbaşkanı adaylığı fikrine karşı çıkanlar olsa da AfD yönetiminin bu şekilde Hristiyan Birlik Partilerine yönelik önemli bir hamlede bulunduğu düşünülebilir. Zira Otte'nin adaylık teklifini kabul etmesi ve söz konusu öneriden “onur duyması” CDU/CSU'da ciddi tepkilere yol açmıştır.³¹ Örneğin CDU/CSU Federal Meclis Grup Başkanı Ralph Brinkhaus CDU/CSU'nun cumhurbaşkanı adayının Cumhurbaşkanlığı Steinmeier olduğunu belirterek “Kim bizim adayımıza karşı aday olursa partide yeri yoktur” ifadelerini kullanmıştır.³² En nihayetinde Otte'nin AfD ile iş birliği yaptığı, CDU'nun değerlerini ihlal ettiği ve partiye zarar verdiği gerekçeleriyle partiden ihraç edilmesine dair süreç başlatılmıştır.³³ Ayrıca Otte'nin CDU üyelik hakları iptal edilirken Otte ise CDU'dan kendi isteğiyle ayrılmayı reddetmiş ancak cumhurbaşkanı seçimine kadar hem tüm siyasi faaliyetlerini hem de dernek başkanlığı görevini dondurduğunu açıklamıştır.³⁴

Sol Parti de bir siyasi parti üyeliği bulunmayan sosyal tıp uzmanı Prof. Gerhard Trabert'i cumhurbaşkanı adaylığı belirleyerek kamuoyuna duyurmuştur. Genel olarak zaten küçük partilerin cumhurbaşkanı seçiminde çok büyük bir rolü olmazken Sol Parti geçtiğimiz 26 Eylül Federal Meclis seçimlerinde yalnızca yüzde 4,9'luk bir oy oranına ulaşarak daha da önemsiz bir siyasi konuma gerilemiştir.³⁵ Partinin bu sebeple siyasi pozisyonunu belirgin bir şekilde temsil eden bir cumhurbaşkanı adayıyla kamuoyunda bir nevi dikkat çekmek istediği muhtemeldir. Adaylığının kim-

seye yönelik olmadığını belirten Trabert, adaylığıyla Almanya'daki yoksulluğa ve sosyal adaletsizliğe dikkat çekmek istediğini ileri sürmektedir.³⁶ Söz konusu adaylığın seçime hiçbir etkisinin olmayacağı, sembolik kalacağı ve Trabert'in şansının bulunmadığı görüşü kamuoyunda öne çıkmaktadır.³⁷

Son olarak 3 Şubat'ta yapılan bir açıklamada Bavarya ve Rheinland-Pfalz eyalet meclislerinde yer alan Hür Seçmenler (Freie Wähler) partisinin de Stefanie Gebauer'i cumhurbaşkanı adaylığı gösterdiği kamuoyu ile paylaşılmıştır.³⁸

Böylelikle toplamda dört cumhurbaşkanı adaylığı bulunmaktadır. Ancak Federal Hükümet partileri SPD, Yeşiller ve FDP'nin yanı sıra ana muhalefet CDU/CSU'nun da mevcut Cumhurbaşkanı Steinmeier'i desteklemesiyle birlikte Steinmeier'in Federal Kongredeki seçimlerde 1.472 temsilciden gerekli olan en az 737 oyu ilk turda alması kuvvetle muhtemeldir.

SONUÇ

Almanya Federal Cumhuriyeti'nin başkanı konumundaki federal cumhurbaşkanı Alman siyasetinde sınırlı ve sembolik bir role sahiptir. 1949'dan bu yana on altı cumhurbaşkanı seçimi gerçekleşirken toplamda (mevcut cumhurbaşkanı dahil) on iki cumhurbaşkanı göreve gelmiştir. Dört cumhurbaşkanı görev süresinin bitimi sonrasında bir dönem daha seçilirken mevcut Cumhurbaşkanı Steinmeier de ikinci bir dönem için aday olmuştur.

13 Şubat'ta gerçekleşecek olan cumhurbaşkanı seçiminde ilk kez bir kadın adayın seçilmesi özellikle Yeşiller çevrelerinde gündeme gelirken CDU/CSU da bu yönde bir eğilim sergilemiştir. Ancak SPD, Yeşiller ve FDP ile yeni bir koalisyon hükümetinin kurulmasını müteakip bir nevi ortak aday mahiyetinde Steinmeier'in ikinci dönem için desteklenmesi kararı alınmıştır denilebilir. Zira yeni Federal Hükümetin kurulmasından sonraki

30 “CDU: Werteunion wählt Otte zum Vorsitzenden, AfD gratuliert”, sueddeutsche.de, 30 Mayıs 2021.

31 “Almanya'da Aşırı Sağcı AfD, CDU Üyesi Max Otte'yi Cumhurbaşkanlığı için Aday Gösterdi; CDU Tepkili”, Euronews Türkçe, 25 Ocak 2022.

32 “Almanya'da AfD, Max Otte'yi Cumhurbaşkanlığı Adayı Gösterdi”, TRT Haber, 25 Ocak 2022.

33 “Entscheidung des Parteivorstands: Otte vorläufig aus der CDU ausgeschlossen”, tagesschau.de, 25 Ocak 2022.

34 “Max Otte: Nach Kandidatur Abschied aus aktiver Politik”, zeit.de, 30 Ocak 2022.

35 Sol Parti 26 Eylül'de yüzde 4,9'luk bir oy oranına ulaşmış ve yüzde 5 seçim barajına takılmışsa da üç seçim bölgesini direkt adaylarla kazanması sayesinde yine de 39 milletvekiliyle Federal Meclise girebilmiştir.

36 Uwe Jahn, “Linken-Kandidat Trabert: Eine Botschaft, keine Chance”, tagesschau.de, 11 Ocak 2022.

37 “Sol Parti'den ‘Sıfır Şanslı’ Cumhurbaşkanlığı Adayı”, Hürriyet, 11 Ocak 2022.

38 “Physikerin Stefanie Gebauer: Freie Wähler nominieren Kandidatin für Bundespräsidentenwahl”, zeit.de, 3 Şubat 2022.

ilk aylarda olası bir fikir ayrılığı intibainın oluşmasının da önüne geçilmek istendiği muhtemeldir.

Almanya'da cumhurbaşkanı özellikle Federal Hükümetin ve şansölyenin belirlenmesi sürecinde önem arz etmekle birlikte bu süreçte cumhurbaşkanına dikkate değer yetkiler sunulmaktadır. Cumhurbaşkanı Steinmeier 2017 Federal Meclis seçimleri sonrasında CDU/CSU, Yeşiller ve FDP arasında yürütülen ve başarısızlıkla sonuçlanan koalisyon görüşmelerinin akabinde öne çıkmıştır. Steinmeier 2017'de tarihinin en kötü seçim sonucunu elde eden SPD'nin CDU/CSU ile bir kez daha bir araya gelerek yeni bir Büyük Koalisyon hükümeti kurmalarında etkili olmuştur. Cumhurbaşkanı Steinmeier'in önünde o dönem yeni bir hükümetin kurulamaması durumunda Federal Meclisi feshederek erken seçim kararı alma seçeneği de bulunmaktaydı.

Geçmiş cumhurbaşkanları ile kıyaslandığında Steinmeier'in söylemsel olarak pek öne çıkmadığı ileri

sürülmektedir. Toplum ile ilişkiler noktasında ise zaman zaman gerçekleştirdiği ziyaretler dikkat çekmiştir. Ayrıca görev süresinin üçüncü yılında başlayan ve halen devam eden Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası karşılaştığı en büyük kriz olan koronavirüs (Covid-19) salgınına da işaret edilmektedir.

Almanya'da cumhurbaşkanlığına atfedilen siyasi ve toplumsal anlam parlamentere sistemlerdeki sınırlar içerisinde. Cumhurbaşkanı Steinmeier'in 13 Şubat'ta Federal Meclisteki (üçü hükümette yer alan) en büyük dört partinin desteğiyle ilk turda yeniden cumhurbaşkanı seçilmesi kuvvetle muhtemeldir. Yeni dönemde benzer bir çizgiyi sürdürmesi olasıdır. Yeni koalisyon hükümetinin ise henüz ilk aylardaki icratları bağlamında Steinmeier'i cumhurbaşkanı olarak seçtirmesi önemli bir mutabakat olarak değerlendirilebilir. Ancak bu sürecin koalisyonun ilerleyen aylardaki performansına dair bir öngörü zemini oluşturmadığı da eklenmelidir.